

Metodický list

Druh pomôcky: vzdelávací animovaný seriál

Číslo epizódy: **S01E01**

Názov epizódy: **TAJOMNIA**

Dominantná vzdelávacia oblasť

Jazyk a komunikácia

Vzdelávacia téma:

Predstavenie sa

Čiastkovo obsiahnutá vzdelávacia oblasť

Človek a spoločnosť

Dominantná oblasť výchovy charakteru

Prosociálna orientácia;
Morálne vedomie;
Úcta k druhým

Výchovná téma:

Tímová práca
(spolu dokážeme viac ako každý sám); priateľstvo;
pomenovanie emócií

Tematické okruhy príbehu

zoznamovanie
mená, pomenovávanie
priateľstvo

predstavovanie sa
oblúbené činnosti

nový kolektív
dobrodružstvo

Anotácia

Päť lesných mláďat sa po prvý raz stretne pod Dubom a vstupuje do krajiny Tajomnia, ktorá ožíva podľa toho, ako sa dokážu predstaviť. Mláďatá zisťujú, že v priateľskom tíme dokážu viac, ako keď sú sami.

Synopsa

Keď starý Dub fúknutím oživí päť farebných listov, rozletia sa po lese a privedú dokopy päť mláďat – rysicu Uľu, vlka Igyho, kamzíčku Olívku, medvedíka Emila a kuníka Alberta. Ich farebné listy sa prilepia ku kôre, vytvoria čarovný znak a Dub ožije. Otvorí mláďatám bránu do čarovnej krajiny Tajomnie.

Mláďatá sa spočiatku nepoznajú a správajú sa voči sebe odmerane. Krajina navôkol je prázdna a biela. Od okamihu, keď sa prvé z nich predstaví, Tajomnia sa začne pretvárať. Zjavujú sa v nej objekty, čo majú deti rady: šmyklávka, hojdačka, domček na strome, húsenková dráha aj tobogan. Každý vnesie svojím menom do sveta kúsok seba. Tajomnia sa stáva miestom spoločnej radosti. A keď sa ocitnú v nebezpečenstve, vyslovením všetkých piatich mien sa im ho podarí prekonať.

Po návrate k Dubu sa dokážu predstaviť a uvedomia si, že už nehovoria len o sebe, ale o skupine, ktorá sa práve zrodila – o Lesnej päťke. Dub deťom podaruje knihu s čistými listami, aby si do nej mohli zapísať všetko, čo zažili.

Vzdelávacia línia

Vzdelávací zámer v oblasti Jazyk a komunikácia

Epizóda je v rámci rozvoja komunikačných zručností zameraná na nadviazanie kontaktu s komunikačným partnerom (s inými deťmi). Je v súlade s výkonovými a obsahovými štandardmi ŠVP pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (vzdelávacie štandardy – hovorená reč – sociálna primeranosť používania jazyka a dodržiavanie komunikačných konvencií), ale zároveň aj výkonovými a obsahovými štandardmi ŠVP pre 1. cyklus vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia v komponente **komunikačná interakcia**. Tento komponent má obsahové štandardy súvisiace s obsahom epizódy formulované v tematických celkoch nasledovne:

Komunikačné zvyklosti:

- rozlišovanie pozdravov, predstavenia sa, oslovenia, tykania/vykania vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí;
- formulovanie ústneho poďakovania a ospravedlnenia.

Komunikačné zámery a ich vyjadrenie:

- formulovanie jednoduchého zdôvodnenia javu alebo vlastného konania;
- formulovanie vlastných potrieb a prežívaných pocitov primeraným spôsobom.

Dialóg:

- nácvik jednoduchého dialógu vo dvojici: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov;
- pozorné počúvanie komunikačného partnera.

Komunikačné prostriedky a pravidlá:

- rozširovanie slovnej zásoby prostredníctvom tém dialógu;
- funkčné používanie pohybových prostriedkov počas dialógu.

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

- pozdrav, predstavenie sa, tykanie/vykanie, poďakovanie, ospravedlnenie.

Vzdelávací zámer v oblasti Človek a spoločnosť

- Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu (pozdrav, oslovenie, úsmev).
- Prejavovanie záujmu o druhého, kladenie otázok a aktívne počúvanie.

Odporúčanie na prípravu detí a podmienok v triede pred sledovaním epizódy

Zaradiť môžeme niektorú zo zoznamovacích aktivít, v ktorých deti hovoria aj o sebe, o tom, čo kto má rád. Môžu sedieť v kruhu na koberci, každé dieťa dostane kúsok špagátu. Na špagáte si urobí ľubovoľný počet uzlíkov, u mladších detí určíme približný počet, napríklad 1 – 3 uzlíky. Úlohou detí je potom povedať svoje meno a o sebe toľko informácií, koľko uzlíkov si urobili na šnúrke/špagáte.

Alternatívne môžeme túto aktivitu v zmysle obsahu epizódy upraviť tak, že najprv dieťa povie svoje meno a 1 – 2 informácie o sebe (hovorí o sebe v 1. osobe), potom susedné dieťa zopakuje tak, že povie jeho meno a vyberie jednu informáciu (hovorí o ňom v 3. osobe), napr. Toto je Jožko, Jožko má rád kakaovú zmrzlinu. Následne povie o sebe a pokračuje sa, kým sa vystriedajú všetky deti v kruhu.

Reflexia sa môže týkať toho, či sa ľahšie hovorí o sebe alebo o tom druhom, ako sa líšili tieto vety/formulácie, prípadne akú informáciu o tom druhom vybrali a prečo, či majú navzájom niečo spoločné s inými a pod.

Odporúčanie na prácu s deťmi počas sledovania epizódy

1. otázka:

Ako sa kamzíčka cíti? Podľa čoho to viete?

Čo by jej mohlo pomôcť?

(Možno položiť i ďalšie otázky, vid' inštrukcie vpravo.)

Povzbudzujeme deti k dlhším odpovediam, v ktorých vyslovia predpoklady, prečo sa tak deje/prečo sa tak cíti (Kamzíčka je smutná, lebo...). Môžeme položiť ďalšie otázky zamerané napr. na jej konanie/stav – na základe toho, čo si všimli v epizóde, jednoducho opíšu, čo sa tam práve odohralo (Kamzíčka je smutná, ostala tam stáť sama).

Nechajme deti opísať prejavy zvieratiek čo najpodrobnejšie: Kto sa ako správal? Prečo bolo kamzíčke smutno? (cítla sa sama, nič a nikoho v novom svete nepoznala, nikto sa o ňu nezaujímal). Až potom položíme poslednú otázku – čo by jej mohlo pomôcť?

2. otázka:

Prečo sa v Tajomnii objavila skala so šmýkačkou a hojdačka?

Ako by sa v nej mohli zjaviť ďalšie veci?

Otázka cieľi na to, čo už deti v epizóde videli (1. otázka) a dáva možnosti predpovedať dej hľadaním odpovede na otázku (2. otázka). Priamo cieľia pozornosť detí na dôležité momenty, a to objavovanie sa skaly, šmýkačky atď. Deti si pravdepodobne nestihli všimnúť, na základe čoho sa tak stalo, je vhodné využiť brainstorming, prípadne nápady detí rovno zapisovať (na tabuľu, na flipchart,...), aby sme mohli v ďalšej predpovedať, odhadovať budúci dej. Nápad detí nehodnotíme, neposudzujeme, v triede vyberú deti najpravdepodobnejší scenár pokračovania príbehu, ktorý si neskôr potvrdia alebo vyvrátia sledovaním ďalšej pasáže príbehu.

3. otázka

Čo myslíte, ako sa zvieratkám podarí dostať na zem?

Spoločná alebo skupinová aktivita – sprevádzajúca osoba (učiteľka, lektor, vychovávateľ) zapisuje brainstormingovú mapu nápadov. Vráti sa k nej po pozretí epizódy.

Odporúčanie na prácu s deťmi po sledovaní epizódy

Učiteľ/ka sústreďí pozornosť detí na dôležitosť zoznámenia sa, predstavenie sa, ale aj nutnosti počúvať, keď niekto hovorí (Olivka sa chcela niekoľkokrát predstaviť, ale nepočúvali ju a vždy jej niekto skočil do reči).

Využiť na to môžeme jednoduché rolové hry, kde si napríklad deti vyskúšajú rôzne komunikačné situácie, kde využijú pozdrav a predstavenie sa a následne budú viesť dialóg. Jeden z rozprávajúcich sa bude stále tomu druhému skákať do reči, nenechá ho dopovedať. V následnej reflexii s deťmi môžeme využiť hru: správne – nesprávne. Učiteľ/ka deťom hovorí rôzne vety, napr. Keď sa spolu rozprávame, môžeme rozprávanie prerušiť, deti slovne alebo dohodnutým signálom, gestom označia, či je to správne alebo nesprávne.

Výchovná línia

Výchovný zámer

Epizóda je v rámci rozvoja charakteru zameraná na pochopenie významu spolupráce, komunikácie a dobrých emócií, ktoré sú s tým spojené a to v súlade so vzdelávacím štandardom ŠVP pre 1. cyklus vzdelávania v nadpredmetovom koncepte Charakter:

- Žiak identifikuje a pomenúva základné morálne emócie – radosť, hrdosť, nadšenie, úžas.
- Žiak prejavuje starostlivosť o blízkych a spolužiakov a vie ich priradiť k jednoduchým príbehom alebo situáciám z vlastného života.

Epizóda je využiteľná aj v predprimárnom vzdelávaní v rámci štandardov pre oblasť Prosociálne správanie:

- Dieťa vie v dialógu vypočuť iných (deti i dospelých).

Odporúčanie na prípravu detí a podmienok v triede pred sledovaním epizódy

Učiteľ/ka či vychovávateľ/ka zaradí jednoduchú interaktívnu hru na zoznámenie, napr. vyzve deti, aby si sadli na koberec do polkruhu; dieťa „hádač“ na chvíľu odíde z miestnosti za dvere. Jedno dieťa si ľahne pred sediace deti a zakryje sa dekou. „Hádač“ sa potom vráti a háda, kto chýba z polkruhu, teda kto je schovaný pod dekou. Ak uhádne, deti mu zatlieskajú a vyberá nového hádača.

Krátka reflexia po aktivite smeruje k tomu, aby si deti uvedomili prínos schopnosti pamätať si mená spolužiakov a zároveň byť pozorný na to, kto chýba. Tiež je možné reflektovať radosť z toho, že som bol poznaný a že niekomu chýbam.

Potom môže učiteľ/ka pustiť prvú epizódu seriálu.

Na naplnenie výchovného zámeru odporúčame prehrať televíznu verziu epizódy bez vložených otázok.

Odporúčanie na prácu s deťmi po sledovaní epizódy

Hľadáme tu prepojenie medzi príbehom a osobnou skúsenosťou žiakov: čo zázračné sa stalo v Tajomníi, keď zvieratká povedali svoje meno a to, čo majú radi? Čo by sa stalo, keby sme nepoznali svoje mená a nič o sebe navzájom nevedeli? Kedy si bol naposledy smutný a prečo? Čo ťa rozveselilo? / Kto ťa rozveselil a ako?

Potom učiteľ/ka rozdá každému dieťaťu lístok s menom iného dieťaťa, farebný papier A5, farebný štipec (inej farby než papier) a dá im jednoduchú úlohu: „Prečítaj (v 1. ročníku môže prípadne učiteľ meno žiakovi pošepkať a napísať na papier) meno spolužiaka alebo spolužiačky, napíš si ho na vrch papiera a na jednu stranu papiera nakresli jednu vec, ktorú má rád/rada, a na druhú stranu papiera jednu vec, ktorú dokáže robiť.“ Napr. Janko má rád čaj s medom a dokáže rýchlo utekať. Ak tieto veci dieťa o druhom dieťati nevie, môže ísť za ním a opýtať sa ho.

Medzitým učiteľ/ka natiahne motúz medzi dve stoličky. Keď majú deti nakreslené obrázky, môžu si spolužiakov navzájom predstaviť, napr. tak, že povedia: „Mám v ruke žltý štipec, nech príde niekto, kto má žltý papier a predstaví nám svojho kamaráta.“ Potom ten, kto zavesil na štipec svoj papier a predstavil, čo má jeho spolužiak rád a čo dokáže, vyberie vlastný štipec a zavolá ďalšieho podľa zodpovedajúcej farby atď., kým sa všetci nevystriedajú.

Dúha s menami a charakteristikami detí môže zostať celý týždeň visieť v triede.

